

Rapport

Datum
2026-03-19

Diarienummer
3.5.21-04115/2026

Jordbruk och analysavdelningen
Johan Nilsson
073-853 50 33
johan.nilsson@jordbruksverket.se

Jenny Noel
Enheten för jordbruk och livsmedelsföretagande
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
LI2026/ 00149

Rapport från mötet i kommittén för gemensamma marknadsfrågor den 12 mars 2026

Sammanfattning

- Detta möte syftade till att samla in feedback och praktiska exempel för att få inspel till den pågående revideringen av direktivet om otillbörliga handelsmetoder
- Mötesdeltagarna delgav sina åsikter och erfarenheter gällande bland annat tröskelvärden, hantering av anmälningar av UTP och påföljande processer samt förändringar i listorna på otillåtna handelsmetoder.
- Åsikterna gick isär bland annat gällande förändring av artikel 3 och användandet av tröskelvärden men enighet fanns gällande behovet av guider för exempelvis hur man hanterar sanktioner och processer för att hantera tvister mellan leverantör och köpare innan det går till domstol.
- Flera medlemsländer ansåg att undersökningar på eget initiativ var det effektivaste sättet att komma åt UTP.
- KOM sammanfattade mötet som mycket lyckat med bra diskussioner.

Deltagare: Från Sverige deltog Johan Nilsson

Nästa möte: -

1.1 Mötets öppnande

KOM informerad om att syftet med mötet var att få inspel till den pågående revideringen av direktivet för otillbörliga handelsmetoder. Det man hittills fått inspel om kommer från 158 svar från framför allt företagare. Någon analys av materialet är ännu inte gjord. Under kommande vecka ska man hålla möten med intressenter för att hämta in ytterligare inspel till förändringar.

1.2 Förbättra verkställigheten och adressera orosfaktorn hos leverantörer.

1.2.1 Skapa enhetlighet och stärka möjligheterna för verkställighet.

Kommissionen konstaterade inledningsvis att många länder redan hade nationella regleringar i samma syfte som direktivet och direktivet har därför implementerats på olika sätt i olika länder.

På mötet ställdes en fråga till alla närvarande om vad som generellt saknas för en effektiv tillämpning av direktivet. Svaren var att ha möjligheten att ta vara på anonyma tips samt att ha möjligheten att bestraffa oegentligheter och obstruktion. Undersökningen syftade inte till att utgöra någon statistisk grund utan för att få i gång samtalen. Kommissionen lämnade därefter ordet fritt.

Några länder informerade om att man använder sig av olika förfaranden för åtaganden eller liknande processer vilket ansågs effektivt då det möjliggör att lösa ut tvister innan det går till domstol.

Vissa medlemsländer meddelade att man använde sig av olika administrativa sanktioner och som ett exempel gavs att sätta deadline på frågeställningar till aktuell part i en tvist, där sanktioner kunde utfärdas om deadline passerade utan att svar inkommit.

Ett medlemsland efterlyste en vägledning i vilka faktorer som ska kunna leda till sanktioner, då man upplevt att vissa utredningsfaktorer inte väger tillräckligt tungt för att kunna verkställa en sanktion. Fler deltagare instämde i önskan om en vägledning i detta.

Det fanns flera önskemål om en vägledning för att reda ut tvister innan det går till domstol för avgörande

Det gavs också uttryck från flera håll på mötet att myndigheter behöver kapacitet för att övervaka och utföra inspektioner och att ett av de effektivaste sätten att komma åt problemen med otillåtna handelsmetoder är utredningar som initieras på eget initiativ. Dessa kan också utgå från anonyma tips men där tipsare och detaljerna därkring dock inte kan användas i bevisföring.

Enligt ett par medlemsländer är en ytterligare fördel med att företa utredningar på eget initiativ, att det skapar en ökad medvetenhet om direktivet, att det minskar orosfaktorn hos leverantörer samt att det visade en närvaro från myndigheterna.

Ett land informerade om att det där är obligatoriskt att anmäla otillåtna handelsmetoder.

1.2.2 Stärka mekanismerna för anmälan och adressera orosfaktorn.

Kommissionen informerade om medvetenheten om att orosfaktorn är en barriär för leverantörer att vilja rapportera otillåtna handelsmetoder, vilket är extra tydligt i sektorer med stark köpkraft och därmed också stora beroenden av köpare. Det gör också att UTP är underrapporterade vilket undersökningar visar.

Kommissionen gav exempel på åtgärder i form av stärka möjligheten för PO/branschorganisationer att anmäla, lista otillåtna handelsmetoder och förtydliga bevisbördan eller mer proaktiv tillämpning av direktivet.

KOM öppnade för inspel.

Flera deltagare var eniga om att ett av de effektivaste sätten att komma till rätta med otillåtna handelsmetoder är att starta utredningar på eget initiativ.

En enighet rådde om att det råder en underrapportering vad gäller otillåtna handelsmetoder och orsakerna till det kan vara flera. Bland annat kan det handla om lojaliteten till köpare där det visat sig att den relationen är viktigare än att riskera någon typ av repressalier eller att tvingas att sälja under produktionskostnaden.

Det rapporterades från flera medlemsländer att man använder sig av informationskampanjer i olika format i syfte att öka kunskapen om direktivet, höja medvetenheten och visa på en myndighetsnärvaro och även få direkta inspel och tips vid möten med producenter. Ytterligare metoder som användes var att skicka ut undersökningar där svaren var anonyma, i syfte att få en bild av förekomsten av otillåtna handelsmetoder. Resultaten från undersökningarna publiceras för att höja medvetenheten om otillåtna företeelser. Det gavs också exempel på att man inrättat en neutral part för att lösa ut tvister i syfte att undvika domstolsprocess.

Bevisföring vid tvister som gått till domstol lyftes av flera länder som ett problem, då det ofta krävdes direkta vittnesmål. Detta är inte önskvärt eftersom anonymiteten då inte går att garantera och denna är något som är mycket viktig för producenter som blivit utsatta. Riskens ansågs av många som hög för leverantören. Ett annat problem som lyftes var utdragna processer.

Några länder hade olika lösningar för att myndigheter skulle vara mer involverade i handelsprocesserna. Bland dessa lösningar nämndes krav på att kontaktpersoner skulle utses till tillsynsmyndigheten, samt intyg från köpare att parten garanterar att inga repressalier kommer förekomma.

Angående ytterligare regleringar gjorde flera länder inspelet att detta var tveksamt för tillfället och att detta bara skulle göras om det kan konstateras att nuvarande regleringar inte fungerar.

1.3 Harmonisering av ramverket.

1.3.1 Översyn av omfattningen av skyddet

Kommissionen presenterade en undersökning som visar att vissa tycker att de befintliga trösklarna under artikel 1 i direktivet (EU) 2019/633, bör tas bort och andra tycker tvärt om men svar från undersökningen visar dock att majoriteten anser att trösklarna är för snäva och riskerar att exkludera känsliga leverantörer. Det finns dock även de som anser att de är för vida och fångar upp aktörer som inte behöver något skydd. En majoritet (47%) anser att den övre tröskeln på 350 miljoner EUR i omsättning behöver höjas och 25% anser att den ska sänkas.

Kommissionen öppnade för diskussion.

Åsikterna gällande tröskelvärden var kluvna där vissa medlemsländer ansåg att de skulle behållas, andra att de skulle tas bort och flera ansåg att de borde justeras med anledning av bland annat marknadssituationen och inflation.

Ett medlemsland framförde att det vore bra med fler beräkningsmodeller eftersom tröskelvärden inte är den bästa modellen. Det påtalades dock att en viss enkelhet i modellen måste finnas.

Flera länder rapporterade att man inte använde sig av tröskelvärden och att man fått information från marknaden att detta var bra.

Några medlemsländer ansåg att det borde vara ett skydd åt båda håll, där både producent och köpare omfattades av direktivet.

Ett land tog upp frågan om köparallianser och önskade verktyg för att hantera fenomenet. Detta ansågs dock eventuellt ligga utanför direktivets syfte.

1.3.2 Översyn av listan med otillbörliga handelsmetoder och dess harmonisering

Kommissionen visade en utvärdering som gjorts och enligt intressenterna är det ett antal faktorer som skulle behöva åtgärdas i direktivet. Dessa är att införa en allmän ”rättvise-klausul” med syfte att kunna hantera metoder som inte står specifikt listade. Man vill också ta bort skillnaden mellan svarta (helt förbjudna) och grå (förbjudna om inte avtal slutits) UTP:s och i stället göra alla svarta. Ett förbud mot att sälja varor under produktionskostnad borde också finnas uttryckligen i direktivet enligt utvärderingen.

Kommissionen öppnade för diskussion.

I kontexten gällande försäljning under produktionskostnad, används begreppet ”systematiskt”, vilket flera länder påtalade en otydlighet runt och som något som tydligt måste definieras om det ska kunna regleras.

Ett antal länder uttryckte också en farhåga om att en reglering gällande försäljning under produktionskostnad skulle innebära en stor administrativ börda. En annan invändning var att det var svårt att få fram korrekta uppgifter om produktionskostnader. Ett land framförde att det var jämförbart med prisreglering vilket inte vore acceptabelt. Några medlemsländer var dock för en reglering eftersom det förekommer fall där leverantörer tvingas sälja till priser som ligger under produktionskostnaderna.

Flera länder var av åsikten att det inte vore en bra idé att göra alla grå UTP till svarta. Ett exempel gavs i vilket leverantören erbjuder sig att stå för marknadsföringskostnader för en produkt. Några framförde också att det vore lämpligt att göra justeringar i listorna genom att flytta vissa punkter och ta bort andra.

Det framkom också åsikter om att det är bra med två olika listor eftersom flera punkter i den grå listan kan vara till fördel för både leverantör och köpare.

Flera medlemsländer uttryckte tveksamhet till en generell klausul som skulle ha syftet att täcka de metoder som inte finns listade. Andra länder var delvis öppna för förslaget. Ett medlemsland framförde att om det skulle finnas en generell klausul så skulle den behöva formuleras så att det gäller förbud mot metoder som endast är till köparens fördel.

I frågan om ytterligare reglering i form av att lägga till fler punkter i listan om otillåtna handelsmetoder, så uttryckte några länder att det ännu är för tidigt att göra några förändringar eftersom det fortfarande är i ett tidigt stadium och en noggrannare utvärdering av de existerande punkterna först behöver göras. Ytterligare punkter skulle också enligt några medlemsländer öka komplexiteten.

Gällande märkning av varor informerade ett medlemsland att det framkommit fall där leverantörer tvingats sälja sina varor under återförsäljarens märke. Dessa produkter hamnar då bredvid samma produkt som säljs under leverantörens eget märke. Därefter sker en gradvis förflyttning i exponering till återförsäljarens favör.

Ett medlemsland påtalade dock att det kan finnas fördelar med att en leverantör säljer en produkt under återförsäljarens märke eftersom det möjliggör att små aktörer kommer in på marknaden genom stora återförsäljare, vilket annars är svårt i konkurrensen med stora leverantörer.

Kommissionen informerade om att ett frågeformulär kommer skickas ut för att hämta in allas åsikter. Kommissionen har kontrakterat ett företag för sammanställningen av materialet och dessa kan komma att ta kontakt framöver.

Kommissionen sammanfattade att det önskas tydligare bemyndiganden och guider bland annat gällande sanktioner. Vidare att orosfaktorn fortsatt är ett problem som saknar tydliga lösningar. Gällande trösklar och tröskelvärden så går åsikterna isär.

Åsikterna går även isär när det gäller de svarta och grå listorna. Vad gäller nuvarande UTP anser vissa att det bör göras förändringar medan andra anser det nödvändigt med utvärdering av nuvarande innan något görs om.

KOM tackade för ett mycket bra möte med bra diskussioner som varit utöver det vanliga.

Mötet avslutades med spontana applåder.

Delges

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

- Jenny.noel@regeringskansliet.se
- joanna.nathanson@regeringskansliet.se

Jordbruksverket

- Mirja.Hjers@jordbruksverket.se
- Patrik.Eklof@jordbruksverket.se
- Anna.Lindgren@jordbruksverket.se
- Bjorn.Ekblom@jordbruksverket.se
- Eva.Jirskog@jordbruksverket.se
- Johan.Nilsson@jordbruksverket.se
- Klas.Broden@jordbruksverket.se
- Kristina.Mattsson@jordbruksverket.se

Tullverket

- marcus.landin@tullverket.se